

УДК 347.965:340.13

[https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12\(52\)-2765-2777](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-12(52)-2765-2777)

Марина Юрій Юрійович аспірант Університету «КРОК», м. Київ,
<https://orcid.org/0000-0001-6375-5118>

СТАНОВЛЕННЯ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МЕДІАТОРІВ В УКРАЇНІ: КОНЦЕПЦІЯ ПОСЛІДОВНОЇ СЕРТИФІКАЦІЇ ТА ЇЇ ПРАВОВІ ЗАСАДИ

Анотація. Статтю присвячено оновленню змісту статті 10 закону України «Про медіацію» із акцентом на систематизацію та доказову деталізацію вимог до підготовки медіаторів, що зумовлено потребою гармонізувати освітні стандарти з сучасними підходами до забезпечення якості послуг у сфері врегулювання спорів. Розглянуто розширену структуру професійної атестації, у межах якої виокремлено три рівні сертифікації, що відображають поступову еволюцію компетентностей і гарантують прозорість доступу до професії. Доведено, що запровадження базового, спеціалізованого та комплексного сертифікатів створює можливість для більш гнучкого й одночасно більш відповідального функціонування ринку медіаційних послуг, оскільки кожен із цих документів фіксує обсяг засвоєних знань, методичних навичок та етичної підготовки. Визначено, що до кожного сертифіката додається уніфікований перелік програмних компонентів, у якому розкрито зміст теоретичних модулів, практичних тренінгів і результатів навчання, що надає правову визначеність процедурі підтвердження професійної кваліфікації. З'ясовано, що така деталізація підвищує довіру до інституту медіації та сприяє формуванню верифікованої професійної репутації медіаторів, оскільки замість формальної відповідності вимогам законодавства фіксується реальний рівень підготовленості фахівця.

Зазначається необхідність забезпечення інституційної відповідальності навчальних провайдерів, яким доручено формувати зміст програм і здійснювати контроль за якістю підготовки, адже саме стандартизована структура сертифікатів робить їх діяльність підзвітною та зіставною в межах національної системи правосуддя. Обґрунтовується висновок про те, що оновлена редакція статті 10 Закону України «Про медіацію» узгоджує професійні вимоги з міжнародними тенденціями розвитку медіації, формує передумови для подальшої імплементації комплексних механізмів оцінювання компетентностей і зміцнює нормативні засади довіри до альтернативного врегулювання спорів, що загалом сприяє підвищенню ефективності правового захисту громадян і функціональній стійкості правової системи.

Ключові слова: медіація, правова культура, трансформативна медіація, міжнародний досвід, професійна підготовка.

Maryna Yurii. Yuriyovich PhD student of «KROK» University, Kyiv,
<https://orcid.org/0000-0001-6375-5118>

ESTABLISHING THE SYSTEM OF MEDIATOR TRAINING IN UKRAINE: THE CONCEPT OF PROGRESSIVE CERTIFICATION AND ITS LEGAL FOUNDATIONS

Abstract. The article is devoted to updating the content of Article 10 of the Law of Ukraine “On Mediation”, with particular emphasis on the systematisation and evidence-based specification of the requirements for mediator training. This need arises from the necessity to harmonise educational standards with contemporary approaches to ensuring the quality of services in the field of dispute resolution. The study examines an expanded structure of professional certification, within which three levels of accreditation are distinguished, reflecting the gradual evolution of competencies and ensuring transparency in access to the profession. It has been shown that the introduction of basic, specialised and comprehensive certificates creates the conditions for more flexible yet more accountable functioning of the mediation services market, as each of these documents records the extent of acquired knowledge, methodological skills and ethical training. It has been established that each certificate is accompanied by a standardised list of programme components, which sets out the content of theoretical modules, practical training sessions and learning outcomes, thereby providing legal clarity to the procedure for confirming professional qualifications. It has been found that such specification enhances confidence in the institution of mediation and contributes to the development of a verifiable professional reputation for mediators, as it records the actual level of a specialist’s preparedness rather than their merely formal compliance with statutory requirements. The need to ensure the institutional accountability of training providers—who are entrusted with developing programme content and overseeing the quality of training—is emphasised, as the standardised structure of certificates renders their activities both accountable and comparable within the national justice system. The conclusion is supported that the updated version of Article 10 of the Law of Ukraine “On Mediation” aligns professional requirements with international trends in the development of mediation, creates the preconditions for the further implementation of comprehensive competence-assessment mechanisms, and strengthens the regulatory foundations of trust in alternative dispute resolution, thereby contributing overall to enhancing the effectiveness of legal protection for citizens and to the functional resilience of the legal system.

Keywords: Mediation, Legal Culture, Transformative Mediation, International Experience, Professional Training

Постановка проблеми. Медіація в Україні перебуває на етапі становлення, але відсутність єдиних стандартів підготовки медіаторів створює

ризика для якості послуг та довіри до професії. Нерівномірність освітніх програм і брак нормативної ясності призводять до появи невідготовлених фахівців, що може знизити ефективність процедури. У міжнародній практиці акцент робиться на досвіді та репутації, проте український контекст потребує більш структурованої моделі. Тому актуальним є запровадження трирівневої системи сертифікації, яка забезпечить прозорі маршрути професійного розвитку, мінімальні стандарти якості та формування культури відповідальності у сфері врегулювання конфліктів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій у сфері медіації засвідчує поступове зростання наукової уваги до формування відповідного інституту в Україні, однак водночас виявляє його концептуальну нерівномірність і відсутність узгодженого нормативного підґрунтя. У працях В.Ю. Горелової, Ксенії Токаревої (2021) [2], Наталії Мазаракі (2019) [3], Івана Ясиновського (2016) [4] та інших науковців. Попри значний науковий доробок, з'ясовано, що проблема розроблення багаторівневої системи сертифікації медіаторів залишається фрагментарно висвітленою та не сформована як самостійний напрям дослідження. Відсутність цілісної моделі професійної підготовки ускладнює унормування освітніх, етичних і кваліфікаційних вимог, стримує вироблення спільних критеріїв контролю якості та перевірки компетентностей, а отже, гальмує становлення інституційно цілісної медіаційної практики. Саме тому подальша наукова розробка цієї проблематики набуває особливої актуальності, адже потребує не лише теоретичного узагальнення, а й нормативного закріплення, здатного забезпечити сталий розвиток професії та інтеграцію медіації в сучасний правовий простір України.

Мета статті. Метою дослідження є обґрунтування необхідності впровадження в Україні трирівневої системи сертифікації медіаторів як інструменту підвищення якості медіаційних послуг, формування професійних стандартів та зміцнення довіри до інституту медіації. Дослідження спрямоване на визначення оптимальної моделі професійної підготовки, яка враховує український контекст та міжнародний досвід, забезпечує прозорість доступу до професії й закладає основу для розвитку культури відповідальності та етичних норм у сфері врегулювання конфліктів.

Виклад основного матеріалу. У викладі основного матеріалу доцільно розпочати з аналізу чинного правового регулювання медіації в Україні, адже саме законодавча рамка окреслює межі можливого та водночас демонструє наявні прогалини, що потребують доктринального й нормативного заповнення. Закон України «Про медіацію» [5], ставши важливим кроком до інституціоналізації цієї процедури, однак закріплює лише загальні вимоги до підготовки медіаторів, не формуючи послідовної моделі професійного зростання, не розмежовуючи рівні компетентності й не встановлюючи механізмів перевірки готовності фахівця працювати з різними за складністю категоріями спорів.

У результаті освітні програми залишаються несинхронізованими, а доступ до професії надто широким і фактично нерегульованим, що знижує довіру до медіації як інструмента вирішення конфліктів.

На цьому тлі імплементація трирівневої моделі професійної підготовки постає не як факультативна рекомендація, а як нормативна необхідність, покликана забезпечити внутрішню системність галузі. Поступовість набуття компетентностей) від базових до поглиблених і спеціалізованих (дозволяє вибудувати логіку, у якій освіта, етичні стандарти та сфера професійної відповідальності медіатора формуються з урахуванням реальної складності конфліктів, із якими він працює. Така модель гармонізує підготовку з міжнародними підходами, але водночас зберігає чутливість до українського контексту, де інституції перебувають у процесі трансформації, а потреба в надійних механізмах альтернативного врегулювання спорів зростає.

Саме в цій логіці природно постає й потреба у впровадженні в Україні поетапної системи сертифікації медіаторів – від початкового (базового) рівня до поглибленого та спеціалізованого (Рисунок 1).

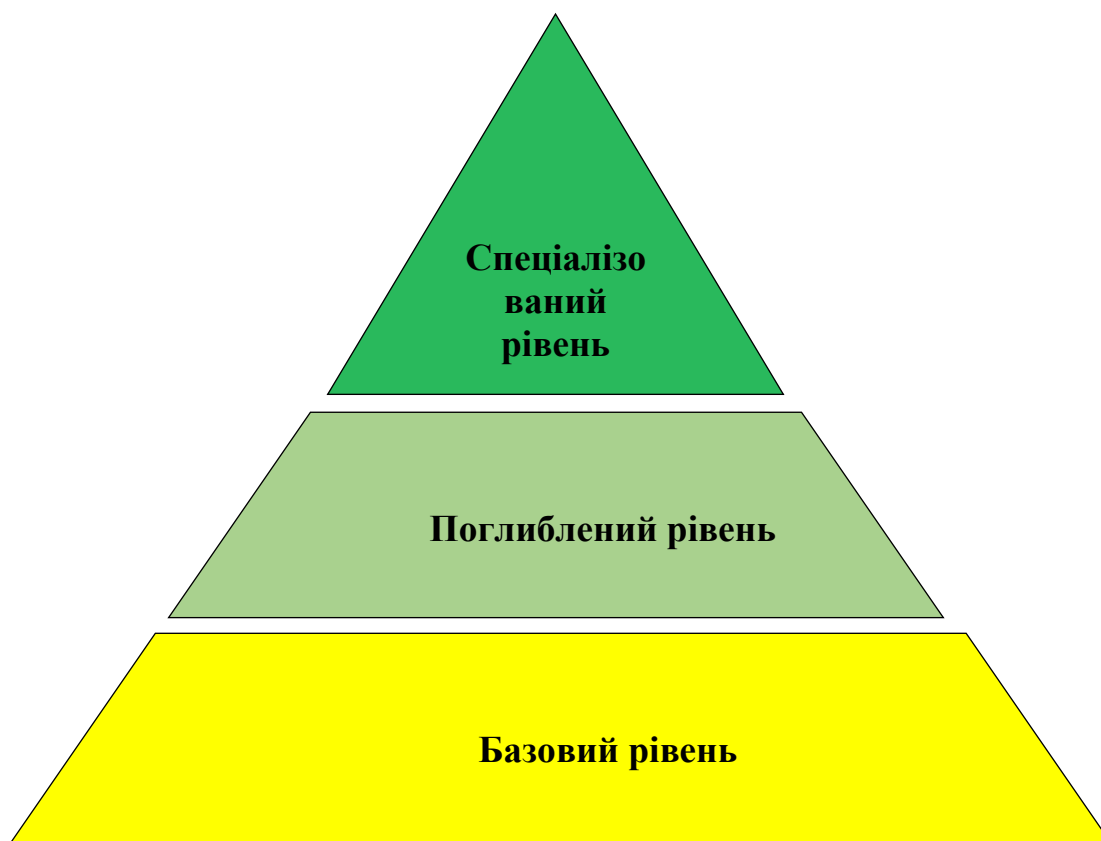

Рис. 1. Трирівнева система сертифікації медіаторів

Така багаторівнева модель професійної підготовки могла б істотно зміцнити стандарти медіаційних послуг і підвищити довіру до професії, надаючи їй чітких критеріїв якості та прозорості. Початковий або базовий етап підготовки медіатора повинен передбачати опанування базових знань і навичок медіатором,

без яких професійне посередництво не може забезпечити ані відповідальної поведінки, ані передбачуваних результатів. На цьому рівні у медіатора формується первинна комунікативна та правова грамотність, що дає змогу спеціалісту без ризику для сторін входити у конфліктний простір і підтримувати діалог, спрямований на взаєморозуміння.

Вбачається, що зміст початкового (базового) рівня медіатора повинен включати ознайомлення з основами конфліктології, елементарними техніками фасилітації та ведення переговорів, осягненням етичних засад діяльності медіатора, а також розумінням правової природи медіації та меж професійної відповідальності. Вагомого і необхідного значення тут мають набувати практичні вправи для медіатора, які мають відігравати не формальну, а справді формотворчу роль, стаючи середовищем, у якому майбутній фахівець набуває навичок уважного слухання, підтримання нейтральності й спостереження за поведінковими змінами учасників процесу.

Варто наголосити, що у перспективі базовий рівень повинен виконувати функцію «фундаменту», на якому можуть цілісно розгортатися складніші професійні компетентності, необхідні для просунутої та спеціалізованої медіації, не порушуючи внутрішньої логіки та стандартів професії.

Поглиблений рівень підготовки медіатора вибудовується як наступний рівень (етап) професійного зростання, де базові навички поступово трансформуються у більш складні аналітичні та практичні компетентності. На цьому щаблі формується здатність працювати зі структурно складними конфліктами, у яких поєднуються правові, психологічні та соціальні чинники, а сама динаміка взаємодії сторін набуває багатовимірного характеру. Даний рівень повинен передбачати глибоке опрацювання методології медіаційного процесу: удосконалення технік діагностики конфлікту; опанування інструментів роботи з емоційною напругою; опанування методів роботи з конфіденційною інформацією та асиметрією влади між учасниками конфлікту. Слід зазначити, що в даному аспекті, важливим елементом має стати здатність медіатора створювати і підтримувати переговорний простір, у якому сторони можуть не лише висловити свої позиції, а й переосмислити інтереси, що лежать в основі суперечності. Поглиблений рівень також охоплює розвиток аналітичного мислення, необхідного для оцінки можливих сценаріїв урегулювання, моделювання варіантів рішень та виявлення потенційних ризиків. На даному рівні також підсилюється й етичний компонент діяльності: медіатор має чітко усвідомлювати межі професійного впливу, вміти розпізнавати приховані конфлікти інтересів і підтримувати високий рівень нейтральності в умовах ескалації. У своїй сукупності цей рівень створює якісно іншу професійну оптику – медіатор починає працювати не лише з конкретною ситуацією, а й з ширшим контекстом взаємин, у якому вона виникла. Саме тут закладаються підвалини для переходу до спеціалізованої медіації, де необхідні ще глибші знання й висока автономність професійних рішень.

Спеціалізований рівень підготовки медіатора окреслює ту стадію професійного становлення, на якій посередник опановує вузькогалузеві компетентності та навчається працювати з конфліктами, що вимагають високого ступеня експертності й чутливості до контексту. Йдеться не лише про розширення технічних умінь, а про формування здатності діяти в середовищах, де помилка може мати значні правові, етичні або соціальні наслідки. Приналежно, на цьому етапі медіатор поглиблює знання у вибраній сфері – сімейній, господарській, публічно-правовій, інтелектуальній чи будь-якій іншій галузі, де конфлікт набуває складної структури й переплітається з особливими регулятивними вимогами. Спеціалізація передбачає здатність аналізувати конфлікт через призму галузевих норм, розуміти специфіку мотивацій сторін і враховувати тонкі психологічні аспекти, притаманні саме цьому типу спорів.

Важливою складовою спеціалізованого рівня є розвиток інтердисциплінарного мислення. Медіатор має вміти поєднувати юридичні знання з елементами психології, соціології, економіки чи етики, щоб створювати комплексні й життєздатні моделі врегулювання. Зростає й етична відповідальність: робота зі спорами підвищеної складності вимагає максимальної нейтральності, точності у формулюванні меж професійного втручання та здатності передбачати ризики для сторін. Відповідно до вищезазначеного, можливо стверджувати, що у своїй завершій формі спеціалізований рівень формує медіатора, здатного діяти автономно, пропонувати інноваційні підходи до врегулювання конфліктів і забезпечувати якість процесу на рівні, який відповідає міжнародним професійним стандартам.

У цьому контексті стає помітним, чому для медіатора надзвичайно важливо бути фахівцем у конкретній сфері. Коли конфлікт занурений у складну мережу норм, чутливих життєвих історій або економічних рішень, поверхневого знання завжди виявляється недостатньо. Сторони приходять до посередника не лише з емоційною напругою, а й з очікуванням, що він розуміє реалії їхнього середовища настільки глибоко, щоб помітити те, що вони самі не можуть чітко означити. Саме тут постає потреба у спеціалістичності, адже медіатор, який орієнтується у галузевих особливостях, здатен зчитувати підтексти, вловлювати рідкісні нюанси правового статусу чи психологічної вразливості та передбачати траєкторію конфлікту до того, як вона стане неконтрольованою.

Слід наголосити, що такий рівень розуміння не зводиться до технічної ерудиції - він формує інший спосіб мислення. Медіатор, що працює у визначеній сфері, поступово починає бачити закономірності, які неочевидні при міжгалузевому підході: типові помилки сторін, стандарти поведінки, приховані ієрархії влади, характерні способи ухилення від відповідальності чи, навпаки, надмірної самопожертви.

Відчуття цих структур надає йому можливість діяти не реактивно, а проактивно, пропонуючи рішення, які здаються сторонам природними, хоча насправді спираються на значний аналітичний фундамент.

У вузькій галузі також змінюється сама якість довіри. Люди охочіше розкривають інформацію, якщо відчувають, що медіатор володіє мовою їхнього «фахового світу», що означає не лише знання спеціальної термінології, а й володіє внутрішньою логікою. Тобто очікується від медіатора розуміння, яке виникає з досвіду роботи саме з подібними випадками. Тут і проявляється парадокс: спеціалізація не звужує горизонтів, а, навпаки, робить позицію посередника більш стійкою, глибокою й уважною. Вона дозволяє йому бути не коментатором конфлікту, а тонким архітектором середовища, у якому сторони починають мислити інакше, м'якше, раціональніше і тим самим відкривають простір для реального примирення.

Таким чином, фаховість у медіації перетворюється на додану цінність, яка водночас захищає сторони від ризиків і підсилює відновний потенціал самої процедури. Вона стає не просто вибором професійної траєкторії, а етичним обов'язком, без якого неможливо забезпечити ані якість, ані безпечність, ані довіру, що лежить в основі сучасних моделей врегулювання складних спорів.

Аналізуючи ці підходи глибше, неможливо не помітити, як сама ідея багаторівневої підготовки виявляє певний концептуальний розрив між українськими очікуваннями та глобальною практикою. У країнах, де медіація вже вкорінена у правову й соціальну тканину, професійна траєкторія постає як динамічний процес, вона не фіксується жорсткими рамками, а розвивається органічно крізь досвід, постійне навчання, включення в професійну спільноту. Ця логіка спирається на довіру до ринку та професійних асоціацій, на внутрішню культуру відповідальності, де саме середовище стає регулятором, визначаючи, хто справді готовий працювати зі складними конфліктами.

Проте така гнучкість має і зворотний бік. Там, де рамки розмиті, відповідальність частково зміщується на самих медіаторів і на їхню здатність критично оцінювати власну готовність до роботи з певною категорією спорів. У країнах із розвиненою правовою традицією це працює, бо існує довга історія професійного самоврядування. В Україні ж медіація лише вибудовує власну інституційну легітимність, і тому концепція структурованої, багаторівневої підготовки може виконувати компенсаторну функцію: задавати зрозумілі маршрути, створювати мінімальні стандарти якості, зменшувати ризики професійної випадковості.

У міжнародній практиці професійний шлях медіатора вибудовується за значно м'якшими, майже органічними правилами, і саме ця відсутність жорсткої архітектури найвиразніше відрізняє зарубіжний досвід від українських спроб системного впорядкування. Інституції глобального рівня, як-от International Mediation Institute, свідомо уникають ієрархічних «щаблів» підготовки. Вони оцінюють насамперед те, що не може бути зведене до формальних годин чи рівнів: накопичений досвід, послідовність стилю роботи, репутацію, виміряну відгуками сторін, і здатність дотримуватися етичних принципів у реальних умовах. Такий підхід фактично переносить центр ваги з формальної освіти на

довготривале професійне становлення, у якому найважливішим визнається не диплом, а здатність витримувати складну конфліктну динаміку.

Подібну логіку демонструють і європейські структури на кшталт European Mediation Academy.

Вони працюють із чіткими вимогами до прозорості практики, таі як «логбук», «незалежна рецензія», «самооцінка» проте уникають поділу на рівні, що могли б виглядати як бюрократизована «шкала зростання». Їхня увага спрямована на те, як медіатор діє в реальному середовищі, чи здатен він рефлексувати власні помилки, приймати складні рішення та дотримуватися етично витриманих меж навіть у ситуаціях підвищеного тиску. Така модель підкреслює, що професійність у медіації не є механічною сумою тренінгів – вона формується через практичне занурення та неформальні механізми саморегуляції в професійній спільноті.

Навіть системи, що зовні нагадують багаторівневу структуру, наприклад, модель членства в Center for International Mediators and Arbitrators, не претендують бути освітньою драбиною. Статуси Associate, Member чи Fellow позначають радше місце фахівця у професійній екосистемі [6], усвідомлення його внеску та зрілості, але не слугують маркерами проходження формалізованих етапів навчання.

Це своєрідні соціальні індикатори, які відображають тривалість та якість перебування у професії, а не різні стадії підготовки.

Міжнародна практика демонструє не брак структурності, а наявність іншої парадигми – тієї, що спирається на саморегульовану професійну культуру, де статус і довіра вибудовуються поступово, без зовнішньої нормативної ієрархії. Такий підхід працює там, де медіація стала частиною правової традиції; де існує стійка культура професійної відповідальності; де довіра до інституцій і ринку є достатньо високою, щоб дозволити їм виконувати регулятивні функції без прямого втручання законодавця.

Для наочності наведемо порівняльну характеристику кількох ключових міжнародних структур в Таблиці 1.

Таблиця 1

Міжнародні моделі професійного становлення медіатора.

Інституція / модель	Підхід до підготовки	Основні критерії	Характеристика
International Mediation Institute (IMI) [7]	Уникає ієрархічних рівнів	Досвід (мін. 100 годин), стиль роботи, відгуки сторін, етичні принципи	Центр ваги на довготривалому професійному становленні, а не на дипломі чи формальних годинах

Інституція / модель	Підхід до підготовки	Основні критерії	Характеристика
European Mediation Academy (EMEAC) [8]	Прозорість практики без поділу на рівні	Логбук, незалежні рецензії, самооцінка	Акцент на реальній поведінці медіатора, здатності рефлексувати й дотримуватися етичних меж
Center for International Mediators and Arbitrators (CIMA) [9]	Три статуси членства (Associate, Member, Fellow)	Соціальні індикатори зрілості та внеску	Це не освітня «драбина», а маркер місця фахівця у професійній екосистемі

Як видно з Таблиці 1, міжнародні моделі не зводяться до формальної градації рівнів, а ґрунтуються на саморегульованій культурі професійної відповідальності. Вони покладають акцент на практичне становлення, репутацію та здатність витримувати складну конфліктну динаміку, а не на кількість годин чи формальні сертифікати. Такий підхід працює там, де медіація вже інтегрована у правову традицію та має довгу історію професійного самоврядування. В українських умовах, де інституційна довіра лише формується, саме структурована багаторівнева модель може виконати компенсаторну функцію, а саме, задати зрозумілі маршрути розвитку, забезпечити мінімальні стандарти якості та створити каркас довіри до професії.

У такому порівнянні українська модель постає не як відхилення, а як відповідь на контекст.

В умовах війни, трансформації публічних інституцій та гострого запиту на безпечні формати врегулювання конфліктів чіткість професійної рамки набуває майже етичного виміру. Вона дозволяє запровадити культуру, у якій кожен рівень підготовки не просто формальний рубіж, а маркер зрілості, здатності витримувати складні соціальні й психологічні напруження. Тому, навіть у світлі міжнародного досвіду, український рух до більш структурованої моделі не видається анахронізмом, а скоріше це спроба забезпечити стабільність у професії, яка працює з людською вразливістю і потребує не меншої відповідальності, ніж юридична чи медична практика.

Проте в українських умовах нормативне закріплення такої тривірневої моделі видається не лише доцільним, а й стратегічно необхідним. Вітчизняне правове поле ще перебуває у фазі становлення, а довіра до альтернативних способів вирішення спорів потребує інституційного підкріплення. Чітка градація рівнів могла б забезпечити прозорість доступу до професії, задати єдині стандарти підготовки та убезпечити сторони медіації від втручання непідготовлених або формально кваліфікованих осіб. Крім того, така модель

сприяла б формуванню професійної етики, адже кожен наступний рівень вимагав би більшої відповідальності та поглиблених знань.

На сьогодні Україна перебуває у ситуації, коли нормативна ясність здатна виконати роль стабілізатора у сфері, що лише вибудовує власну інфраструктуру. Трирівнева система могла б стати інструментом для гармонізації освітніх програм, консолідації професійної спільноти та підвищення якості медіаційних послуг у цілому. Саме тому її законодавче впровадження може відіграти конструктивну роль у розвитку медіації як суспільно значущої практики.

Така трансформація ніколи не буває миттєвою; вона вимагає часу, довіри й послідовності. Відкрите залишається питання, якою мірою суспільство готове прийняти медіацію як невід'ємну частину правової системи і чи зможе держава створити стійкі інституції, що підживлюватимуть цю довіру. Саме ці нерозв'язані аспекти й окреслюють перспективу для подальшого наукового пошуку, у якому медіація розглядатиметься вже не як інновація, а як природний механізм функціонування правової держави.

У підсумковому вимірі трирівнева модель для України набуває значення не просто технічного рішення, а концептуального кроку у формуванні зрілої традиції медіації. Вона виростає з потреби впорядкувати професію, яка поки не має стабільних інституційних опор і постійно балансує між очікуваннями суспільства та невизначеністю правового поля. Таке структурування створює своєрідний каркас довіри: людина, що звертається до медіатора, отримує не лише процедуру, а впевненість у тому, що посередник пройшов шлях поступової, вимогливої підготовки, де кожен рівень додає новий шабель компетентності.

Разом із тим ця модель допомагає уникнути хаотичного розвитку ринку, коли до практики потрапляють фахівці з нерівномірною або поверхневою підготовкою. Чітка послідовність етапів дозволяє поступово формувати внутрішню культуру професії, створює передумови для відповідального наставництва, для природного відбору сильних практиків і для появи інноваційних шкіл медіації, здатних пропонувати методи, адаптовані до українських соціальних умов. Вона також цементує етичні стандарти, роблячи їх не декларативними, а вбудованими у саму тканину професійного становлення.

У ширшому сенсі трирівнева система дає Україні можливість розвивати власну модель, не як копію вже існуючих, а як приклад творчого нормативного мислення.

У країні, де конфлікти множаться через глибокі суспільні трансформації, війну, економічні коливання та крихкість інституцій, створення такої структурованої професійної рамки має не лише освітнє, а й стратегічне значення. Вона задає темп розвитку на роки вперед, забезпечує передбачуваність і, зрештою, формує середовище, в якому медіація може виконувати свою відновну місію, не втрачаючи гуманістичної чутливості. Саме тому ця модель стає не просто корисною, а необхідною, тим фундаментом, на якому може вирости сильна, самостійна, інтелектуально зріла професійна спільнота.

У межах концепції трирівневої професійної підготовки медіаторів доцільним вбачається перегляд і оновлення статті 10 Закону України «Про медіацію», з метою надати зазначеній статті більшої внутрішньої логіки та узгодженості з сучасними підходами до формування професійної компетентності медіаторів. Йдеться не лише про технічне уточнення процедур, а й про впровадження моделі, у якій розвиток медіатора розгортається від базового засвоєння фундаментальних навичок до поглибленої та спеціалізованої підготовки, що відкриває можливість працювати зі складними або структурно «чутливими» видами спорів. Слід зазначити, що базова підготовка встановлюється як інтенсивна програма щонайменше дев'яносто годин, з обов'язковою практичною складовою, що не йде у розріз з існуючим задумом статті 10 Закону України «Про медіацію» [**Помилка! Закладку не визначено.**] і охоплює не менше половини навчального навантаження. Подальші етапи, тобто поглиблена та спеціалізована підготовка, передбачають розширення методологічного інструментарію та формування компетентностей, необхідних для роботи в контекстах підвищеної складності – від сімейних і трудових спорів до трансформаційних, багато-рівневих конфліктів, у яких медіатор має не лише діяти технічно, а й тримати етичний і психологічний баланс. Після завершення відповідного рівня навчання особа отримує сертифікат, що засвідчує ступінь її професійної підготовленості.

У запропонованій системі існує три типи документів: сертифікат базової, поглибленої та спеціалізованої підготовки. Кожен із них виконує функцію не просто підтвердження проходження курсу, а маркера професійної готовності, який визначає межі доступу до певних категорій медіаційної практики. До кожного сертифіката має додаватися розгорнута характеристика програми підготовки, що містить опис змістових модулів, навчального навантаження, застосованих методів оцінювання та сформованих компетентностей. Така деталізація створить прозору й відтворювану систему, у якій кваліфікація медіатора може бути об'єктивно оцінена незалежно від конкретного закладу чи тренера.

Таким чином, запропоноване оновлення статті 10 Закону України «Про медіацію» спрямовано на те, щоб надати підготовці медіаторів чіткої трирівневої структури та нормативно закріпити логіку професійного зростання. Варто також у вказаній статті уточнити статус суб'єктів освітньої діяльності, які мають бути акредитованими відповідно до національних стандартів, що буде підсилювати контроль за якістю підготовки медіаторів.

Висновки. Запропонована багаторівнева конструкція професійної підготовки медіаторів засвідчує поступове інституційне визрівання галузі та демонструє, що ефективність медіаційної діяльності безпосередньо пов'язана з прозорістю й науково обґрунтованою структуризацією освітніх вимог. У межах такого підходу досліджено логіку переходу від базових до поглиблених і спеціалізованих компетентностей, з'ясовано, що кожен рівень формує власну

якісну площину професійної готовності, яка не може бути замінена формальними підтвердженнями знань. Розглянуто, як запровадження трьох окремих сертифікатів перетворює систему підготовки на послідовну й доказову траєкторію, у якій чітко окреслено зміст навчання, методи оцінювання та спектр практичних навичок. Доведено, що саме деталізація програм і уніфікація вимог до оформлення сертифікатів роблять професійний шлях медіатора відстежуваним, дозволяють відрізнити початкову підготовку від високоспеціалізованої і тим самим забезпечують можливість диференційованого доступу до різних категорій спорів. Визначено, що оновлена редакція статті 10 не лише встановлює обов'язкові критерії для суб'єктів освітньої діяльності, а й створює правову основу для формування національної системи обліку, контролю та верифікації кваліфікацій, що відповідає міжнародним стандартам якості. Обґрунтовується висновок, що такі зміни підсилюють довіру до медіації як професійної практики, забезпечують її інституційну стійкість і відкривають можливість подальшого розвитку галузі через інтеграцію підтверджених компетентностей, прозорих процедур і відповідальних механізмів освітньої підготовки.

Література:

1. Горелова В.Ю. Медіація: навчальний посібник. Київ: Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського; Одеса: ТОВ «Фенікс», 2023. 312 с. ISBN 978-617-95174-3-9.
2. Токарева К. С. Адміністративно-правове регулювання медіації: сучасний стан та тенденції розвитку: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07 / Нац. авіац. ун-т. Київ, 2021. 468 с.
3. Мазаракі Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.01 / Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 484с.
4. Ясиновський І. Г. Імплементация процедури медіації в українське законодавство: теоретико-правовий аналіз: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2016. 295 с.
5. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 р. № 1875-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (дата звернення: 25.11.2025).
6. Center for International Mediators and Arbitrators. Membership Information. Available at: <https://thecima.org/wp-content/uploads/2025/01/CIMA-Membership.pdf> (accessed 22.11.2025).
7. International Mediation Institute. Official website. URL: <https://imimediation.org/> (дата звернення: 21.11.2025).
8. European Mediation Academy. Official website. URL: https://emeac.eu/web/en/?European_Mediation_Academy (дата звернення: 21.11.2025).
9. Center for International Mediators and Arbitrators. Official website. URL: <https://thecima.org/> (дата звернення: 21.11.2025).

References:

1. Horielova, V.Yu. (2023). *Mediatsiia: navchalnyi posibnyk* [Mediation: Textbook]. Kyiv: Tavriyskyi National University named after V.I. Vernadskyi; Odesa: LLC "Feniks". 312 p. ISBN 978-617-95174-3-9.
2. Tokarieva, K.S. (2021). *Administrativno-pravove rehuliuвання mediatsii: suchasnyi stan ta tendentsii rozvytku* [Administrative and Legal Regulation of Mediation: Current State and

Development Trends]. Dissertation Abstract for Doctor of Law, Specialty 12.00.07. National Aviation University. Kyiv. 468 p.

3. Mazaraki, N.A. (2019). *Teoretyko-pravovi zasady zaprovadzhennia mediatsii v Ukraini* [Theoretical and Legal Principles for Introducing Mediation in Ukraine]. Dissertation Abstract for Doctor of Law, Specialty 12.00.01. Institute of Legislation of the Verkhovna Rada of Ukraine. Kyiv. 484 p.

4. Yasinovskiy, I.H. (2016). *Implementatsiia protsedury mediatsii v ukrainske zakonodavstvo: teoretyko-pravovyi analiz* [Implementation of the Mediation Procedure in Ukrainian Legislation: Theoretical and Legal Analysis]. Dissertation Abstract for Candidate of Law, Specialty 12.00.01. National Academy of Internal Affairs. Kyiv. 295 p.

5. Zakon Ukrainy “Pro mediatsiiu” vid 16 lystopada 2021 r., № 1875-IX [Law of Ukraine “On Mediation” from November 16, 2021, No. 1875-IX]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#Text> (accessed 25 November 2025).

6. Center for International Mediators and Arbitrators. (2025). *Membership Information*. Retrieved from <https://thecima.org/wp-content/uploads/2025/01/CIMA-Membership.pdf> (accessed 22 November 2025).

7. International Mediation Institute. (n.d.). *Official website*. Retrieved from <https://imimmediation.org/> (accessed 21 November 2025).

8. European Mediation Academy. (n.d.). *Official website*. Retrieved from https://emeac.eu/web/en/?European_Mediation_Academy (accessed 21 November 2025).

9. Center for International Mediators and Arbitrators. (n.d.). *Official website*. Retrieved from <https://thecima.org/> (accessed 21 November 2025).

